

**„A könyvtár iránytűje” - az ETO tanítása egy
könyvtárhasználati órán**

Keresztfalviné Ilyés Renáta

könyvtárostánár

Csik Ferenc Általános Iskola és Gimnázium

Tartalomjegyzék

1. A könyvtár, mint a tehetséggondozás egy lehetséges színtere	3
1.1. Az egyes korcsoportok könyvtári tevékenysége, lehetőségek és megvalósítás	3
2. A könyvtár irányítóje - az ETO tanítása egy könyvtárhasználati órán.....	4
2.1. A kerületi munkacsoport.....	4
2.2. Az óra kitűzött feladatai	5
2.2.1. Az óra célja	6
2.2.2. Fejlesztendő kompetenciák.....	6
2.3. Az óra tervezete	6
2.3.1. Az óra előtt.....	6
2.3.2. Bevezető rész, beszélgetés.....	7
2.3.3. Célkitűzés	8
2.3.4. Főrész.....	9
2.3.4.1. Csoportalkotó játék	9
2.3.4.2. Bemelegítés (az ETO bevezetése a „Mi micsoda” sorozat segítségével).....	9
2.3.4.3. Egyéni feladat	10
2.3.4.4. Ráhangolódás.....	10
2.3.4.5. Csoportmunka.....	11
2.4. Összefoglalás, gyakorlás	14
3. Az óra szakmai összegzése	14
3.1. A kerületi kollégák körében.....	14
3.2. Visszajelzések, kérdőívek.....	15
4. Mellékletek.....	16
4.1. Bibliográfia.....	16
4.1.1. Elektronikus dokumentumok.....	16
4.1.2. Folyóirat, könyv, kézirat.....	16
4.2. Felhasznált irodalom	16
4.3. Felhasznált eszközök.....	18

1. A könyvtár, mint a tehetséggondozás egy lehetséges színtere

A Csik Ferenc Általános Iskola és Gimnázium könyvtára, melyben immáron 7. éve dolgozom, mint könyvtárostánár, egy 13 évfolyamos iskola. Kihívás egy ilyen nagy létszámú intézmény, melynek könyvtára is igen látogatott. Ahhoz, hogy sok lelkes olvasója, érdeklődője legyen a könyvtárnak, ahhoz biztosítani kell azt a motivációs hátteret, melyben a tanulók jól érezhetik magukat. Egészen másként kell megtalálni a hangot egy első osztályos tanulóval, aki még nem tud olvasni, mint egy végzős gimnazistával, aki már igen magas szintű tájékoztatást igényel. Az életkori sajátosságokat minden esetben figyelembe kell venni, és tudatosan alkalmazni.

A könyvtár diákokhoz közelebb vitelére sorozatosan kínálkozik lehetőség. Ilyenek a könyvtárismereti szakórák, könyvtárhasználati órák, Könyvtári Világnap rendezvények, vetélkedők. Könyvtári szakkörök három korcsoportban, év végi jutalmazások (például a „Legtöbbet kölcsönző tanuló” stb.). A feladat nem könnyű. Ismertetek pár lehetőséget, melyeket iskolánk könyvtárában alkalmazok, és a gyerekek körében sikert arattak. Ők voltak a főszereplők, a könyvtárostánár pedig a „munkálatok” segítője.

1.1. Az egyes korcsoportok könyvtári tevékenysége, lehetőségek és megvalósítás

A Könyvtári Világnap minden tanév elején lehetőség arra, hogy a könyvtárat együtt ünnepeljük a gyerekekkel. A világnapok is egyfajta innovációs programok. Iskolánk Könyvtári Világnap rendezvényeiről 2 éve jelent meg cikk a II. kerületi Budai Polgárban. Ezt azért tartottam fontosnak, mert így a kerület lakóiban is tudatosítható az iskolában folyó könyvtári munka. A cikk röviden bemutatja a rendezvény eseményeit, az alkalmazott megoldásokat¹.

Az alsó tagozaton lehet a legnagyobb, és leglátványosabb eredményeket elérni. Ennek elengedhetetlen feltétele a mosoly, a humor, a figyelemfelkeltés egyes könyvekre. Érdeemes megfigyelni, hogy a gyerekek könyvválasztásában milyen szempontok² játszhatnak szerepet. Kitűnően be lehet őket vonni a könyvtári munkába. Ha alsósként megszeretik a könyvtárat, akkor bízva reménykedhetünk a pozitív folytatásban. Aktívak a könyvtári órákon. Mindig kapnak házi

---

¹ Könyvtári Világnap, In: Budai Polgár: XVI.évf. 23.szám.

² Hiába szép egy mesekönyv, ha a címében egy idegen szót olvasnak, máris nem lesz érdekes számukra, és nem is kölcsönzik szívesen.

feladatként egy kis kutatómunkát, amit élvezettel meg is oldanak. Rengeteget kölcsönöznek, és náluk működik leginkább a „kis könyvtáros” gyakorlata, mely számukra komoly kiváltságot jelent. Érdekes erre a korosztályra fektetni a legnagyobb hangsúlyt. Itt biztos, hogy egy vetélkedőre sokkal többen jelentkeznek, mint amennyire azt meghirdetem. Szívesen tevékenykednek a könyvtárban. Lelkesedésben nincs különbség a sportoló és a nem sportoló gyerekek között.

A felső tagozaton is megfigyelhető az érdeklődés. Sok az olvasó, de inkább az 5-6. évfolyam körében., „Fedezd fel a könyvtárt!” elnevezéssel könyvtári szakkör működik, melynek célja, hogy minél több olyan könyvet megismerjenek a diákok, amit érdemes használniuk. Ezen kívül általában egy adott témához kapcsolunk feladatokat, és azokat oldjuk meg.

Minden évben tart a könyvtár vetélkedőt, melyre igen nagy az érdeklődés. A nyolcadikosok továbbtanulás céljából használják többnyire a könyvtárt. Szoktunk olyan órákat is tartani a szaktanárral, amikor kifejezetten a jegyzetelésre, a lényegkiemelésre fektetjük a hangsúlyt.

Tehetségkutató a fő szempont a Győri Gáspárról elnevezett könyvtári versennyel, melyre rendszeresen több diák vállalkozik.

A gimnázium különbözik talán leginkább az eddigiektől. A gimnazista sportolókat nagyon fontos megnyerni a könyvtár számára, igazán lelkesek tudnak lenni, ha megszeretik azt.

Pár éve projekt munkába is fogtunk, melynek „húsvét” volt a kiemelt témája, ehhez 13 -féle témakört kapcsoltunk, és ebből készítette el ki-ki a saját plakátját. A munkákból egy gazdag kiállítás született. Az ilyen jellegű munkát nagyon szerették, érdekes volt azt látni, hogy melyik diák milyen területet választott és dolgozott ki. Szakkör a számukra is indult, fontosnak tartom, hogy az órák anyagát némely esetben ők maguk határozzák meg. Ilyen alkalmakkor elég sok dokumentumot megismertetek velük a könyvtár állományából, hangsúlyt fektetünk a különböző keresési technikákra, beszélgetünk könyvekről. Megjegyzem, hogy a gimnazisták szakkörére még többen is járnának, csak nagyon nehéz velük időpontot találni, ami főként a sportolók esetében igaz.

2. A könyvtár iránytűje - az ETO tanítása egy könyvtárhasználati órán

2.1. A kerületi munkacsoport

Hazánkban a japánhoz hasonló központi szervezettségről még közel sem beszélhetünk, sőt „gyermekcipőben járunk” a megvalósításban. De kisebb léptékben a Csik Ferenc Általános Iskola

és Gimnázium könyvtárában is igyekszünk a gyerekekkel szakkörök keretében a könyveket értékelni, véleményt alkotni. Nagyon érdekes meghallgatni, ütköztetni a nézeteket, megismerni a tanulók olvasási szokásait. Az összehangolt kerületi munka eredménye az iskolánkban megrendezett történelmi és könyvtárhasználati vetélkedő, melyre évről évre sok diák jelentkezik.

Kerületünkben ebben az évben indult kezdeményezés, hogy – japán mintára – a könyvtáros közösség munkacsoportokként dolgozott ki egy-egy témát. A kerületből 5-en vállalkoztunk arra, hogy összeüljünk 3 alkalommal és kidolgozzuk az órát.

Eredményképpen született egy szakóra, amit bemutató óra keretében tartottam a kollégák részvételével a könyvtárunkban. Olyan, a diákok számára száraznak mondható témát választottunk, mint a katalógusok tanítása, illetve az ETO. Ezt lehet úgy is tanítani, hogy szimplán lediktáljuk a főosztályokat. De mindnyájan tudjuk, hogy ez nem a legkedveltebb a gyerekek körében, főként a sportosztályokban. Ezzel a problémával igyekeztünk szakítani, bebizonyítva, hogy egy kellően innovatív óra érdekessé tudja tenni, még ezt a nehezen emészthető tananyagot is.

A tanításában azt kellett megkeresnünk, hogy a tanuló miben láthat, találhat logikát, így teret engedve a szabad gondolkodásnak. A számokhoz rendelt területekben nincs különösebb megmagyarázandó. Viszont abban, hogy az egyes tudományterületekhez mely ágak tartoznak, fel kell fedezni az összefüggéseket.

Az óra bevezető részében arra voltam kíváncsi, vajon ki mit olvas, és merik-e kimondani a többiek előtt. Meglepetten tapasztaltam, hogy igen. Ezeket a válaszokat felhasználva jutottunk el odáig, hogy milyen könyvtárak léteznek. Azt is meghatároztuk, hogy személy szerint milyen könyvtárral rendelkeznének, ha lenne sajátjuk. Annak alapján, milyen könyveket olvas, mindenkinek más és más általános vagy szakkönyvtára született.

Ez az óra többek közt alkalmas arra, hogy megismerjük a gyerekek olvasási szokásait, egyéni érdeklődését, gondolkodását, logikáját, és még sok mást is. Megpróbálkozom sorra venni az óratervezet mentén és bemutatni azt, hogy egy ilyen óra mi mindenre alkalmas. Főként olyan osztályokban, ahol a könyvtár szerepe ha lehet így fogalmazni, még inkább kiemelt szerepet kell, hogy kapjon.

2.2. Az óra kitűzött feladatai

Az óra részletes tervezete előtt pontokba szedtem mindazt, amit az óra során áttekintünk. Felsorolom a készségeket, melyek segítségével és fejlesztésével a diákok felépítik az összefüggéseket, amire az ETO rendszere épül.

2.2.1. Az óra célja

- A könyvtári ETO felépítésének és rendszerének megismertetése a tanulókkal.
- A könyvtár legyen több, mint könyvek halmaza, ismerjék fel az összefüggéseket, el tudjanak igazodni bármely könyvtár állományában.
- Gyakorolni az ETO használatát és megszerezni a megismerteket.
- Foglalkozásneveken keresztül hozni közelebb a tanulókhöz az egyes tudományterületeket.
- Ők maguk tapasztalják meg, fedezzék fel azt, hogyan épül fel a könyvtár, keressék meg a kapcsolatot az egyes főosztályokkal.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelően kiválasztani bizonyos könyveket, és segítségükkel bemutatni az ETO rendszerét.
- Könyvek bemutatása más és más témában, nem titkolt könyvajánlással.
- Megmutatni a könyvtár sokoldalúságát, célszerűségét, használhatóságát.

2.2.2. Fejlesztendő kompetenciák

- Tanulói önállóság, egész életen át tartó tanulás
- Általános műveltség bővítése
- Asszociatív képesség fejlesztése
- Kommunikációs kompetencia: beszédértés, olvasás-és szövegértés
- Narratív kompetencia
- Kritikai kompetenciák
- Lényegkiemelő kompetenciák
- Szabálykövető kompetenciák
- Tudásszerző kompetenciák: összefüggések keresése
- Együttműködési, személyes- és szociális kompetenciák
- Gondolkodási kompetenciák: logikus gondolkodás fejlesztése

2.3. Az óra tervezete

2.3.1. Az óra előtt

Berendezés, könyvek, eszközök kikészítése a külön asztalra.

Az óra elején azért álltak könyvek „összedobálva”, hogy jól lehessen látni a különbséget a rendben lévő könyvek, és a rendezetlen halom könyv között.

- Az óra nyitóképe a gyerekek előtt egy könyvrakás. Ezek között mindenféle könyvtípus megtalálható, pl.: szépirodalmi, ismeretterjesztő, térkép stb. Van köztük egészen nagy- és egészen kis könyv is. A dokumentumok listája a bibliográfiában olvasható.
  - A könyvek kiválasztásánál szempont, hogy bennük 5-5 egy főosztályba tartozó, az életkoruknak és az érdeklődésüknek megfelelő könyv legyen. Összesen 25 db dokumentum, ebből 20 ismeretterjesztő könyv kerül ki majd az asztalokra, minden tanulónál egy, a fennmaradó 5 szépirodalmi mű (vers, regény, verses mese).
  - Hátralé a táblán a még üres ETO kör körvonalá. Ebbe illesztjük majd bele az egyes főosztályok cikkelyeit.
- 4 asztalnál dolgoznak, 5-5 tanuló ül minden csapatban.

2.3.2. Bevezető rész, beszélgetés

A beszélgető résznél még nem szervezek csoportokat a gyerekekből. Mint, ahogy a könyvek is rendezetlenül fekszenek az asztalon.

Felvetendő kérdések:

- Mi a rend? Fontos-e a rend?
- Írjátok le a füzetetekbe, hogy „rend” az oldal közepére, és írjátok köré minél több szót, ami kapcsolódik hozzá! Lehet összetett szó, közmondásban, szólásban is szerepelhet, vagy szinonima, főnév stb.
- *V.: Pl.: rendszám, rend a lelke mindennek, rendszerető, rendező, szerzetesrend, rendőrség*
- Vajon mi a különbség a könyvtárban mögöttetek álló könyvek és az itt látható könyvkupac között? Mi lenne akkor, ha a könyvtárban is így össze lennének keverve a könyvek?
- Miért fontos a „rend”? Másban is lényeges?
- *V: Saját szobánkban is fontos, vagy a közlekedésben stb.*
- Meg lehet-e könnyen találni ezek között egy keresendő könyvet?
- Mit kellene a könyvekkel tenni, hogy el tudjunk közöttük igazodni?
- Vajon mi szerint kellene sorba rendezni őket?
- Ezt fogjuk a mai órán megismerni.
- Gondoljuk csak el, mennyit bővült az a tudás, amivel ma rendelkezünk...

- Vajon kinek könnyebb? A „ma” emberének miért nehéz eligazodnia?
- Mikor ért többet a tudás? Mi változott meg?
- Régen a tudás számított, minél többet tudjon valaki, ma már inkább a gyors információszerzés, a „hogyan” került előtérbe. Ehhez viszont még inkább el kell tudni igazodni a könyvtárban.
- Mögöttetek áll a kézikönyvtár. Mint láthatjátok, 3 hatalmas polcrészt töltenek ki könyvei a tudomány minden területéről.
- Képzeljétek el, hogy a 18. századi Franciaországban még csak 1 nagy könyv állt „kézikönyvként”, a Nagy Francia Enciklopédia, mely 35 kötetes volt.
- Itt látjátok Denis Diderot képét, akinek „oroszlánrésze” volt a szerkesztésében, és a nagy mű, a Nagy Francia Enciklopédia címlapját.
- Továbbá, még olvashattok itt néhány fontos információt a lexikkal kapcsolatosan.
- Kivetítő: az első fólián³ csak a képeket látják, a másodikon⁴ rövid információk is olvashatók a könyvről. Ezekből szemezgetünk.
- Vajon egy mai könyvtárban, például nálunk, hol helyezné el a Nagy Francia Enciklopédiát?
- *V.: Kézikönyvtárban, az általános lexikonok, enciklopédiák között. (Ez egyben lexikon is.)*
- Ami az Enciklopédiában például 1 kötetet jelentett, mára már egész polcok, könyvtárak, pontosabban szakkönyvtárak létesültek belőlük.
- Térjünk vissza a könyvtárak elrendezésére, és arra, hogy miként lehet a könyveket szerintetek „rendbe” rakni. Tessék ötleteket adni!

Lehetséges válaszok:

- Például nagyság szerint, de ez nem segítene semmit a keresésünkben.
- Színek, vastagság szerint stb.
- **Tartalmuk, témájuk szerint!**

---

³ Melléklet, Fólia 1.

⁴ Melléklet, Fólia 2.

2.3.3. Célkitűzés

Ekkor eljutunk a tartalom szerinti csoportosításhoz.

- Ezen az órán azt fogjuk megismerni, hogy mi az a nemzetközi rendszer, melyet a világ 50 országának számos könyvtárában használnak – többek közt mi is. Így lett egyszerű és áttekinthető a könyvtár világa minden olvasó számára.
- Természetesen, mint mindent, ezt is meg kell tanulni ahhoz, hogy használni tudjuk.
- A meglepetés viszont az, hogy nem árulom el Nektek, csak az óra végén, hogy az ötletgazda, Dewey elképzelése egyezik-e a ti elgondolásotokkal! Ő egy francia tudós ember volt, aki az ETO rendszerét kidolgozta.

2.3.4. Főrészt

2.3.4.1. Csoportalkotó játék

A játék szerepe, hogy rögtön összekössem a számokkal a gyerekek leültetését az asztaloknál.

Feladat:

- Minden gyerek húz 1-1 papírt, rajta számokkal, **3, 5, 7, 9**.
- A másik oldalon egy-egy könyvcím látható.
- A papírokon lévő számok szerint üljetek le egy-egy asztalhoz!

Minden asztalnál 5 gyerek ül, 1-1 tudományterületet képviselnek. (3, 5, 7, 9). A rajta látható könyvekből 5-5 ETO szerint összetartozik.

2.3.4.2. Bemelegítés (az ETO bevezetése a „Mi micsoda” sorozat segítségével)

A „Mi micsoda” sorozat tagjai naponta keresett könyvek könyvtárunkban. Tudják, hogy sokféle témában léteznek, és azt is, hogy ezeket nem egy helyen találják meg a könyvtárban.

A polcokon állnak a sorozat kiemelt könyvei egy-egy témát felvillantva.

Kérdések, esetleges válaszok:

- A „Mi micsoda” könyveket talán mindenki ismeri.
- Mi tudunk róluk?
- V.: *Sorozat*.
- Milyen könyveket nevezünk sorozatnak?

- *V.: Több könyv jelenik meg egyazon sorozatcím alatt más és más témában.*
- Melyiket olvastátok már, szoktatok ilyeneket olvasni?
- Próbáljuk meg csoportosítani ezeket a könyveket!
- Milyen csoportokat tudunk alkotni? Milyen témákkal foglalkozik?
- *Pl.: Állatvilág, találmányok, csillagászat, közlekedés stb.*
- Miket soroltatok? (Mondassuk ki!)
- *V.: Témákat.*
- Miért van minden kötet más és máshol?
- *V.: Azért, mert különböző területekhez, szakokba tartoznak.*
- Ahhoz, hogy ezeket is megtaláljuk a polcokon, meg kell ismerni előbb a „kulcsot” hozzájuk.

2.3.4.3. Egyéni feladat

- Fordítsátok meg a papírokat. Mindegyiken egy-egy könyvcímet olvashattok. Nézzétek meg a társatokét is. Gondolkozzatok azon, hogy miért kapcsolódhat a papírra írt szám a címhez, illetve vajon az egy asztalhoz ülőket mi kötheti össze.
- Vajon minek a másolatát tartjátok a kezetekben?
- *V.: Katalóguscédula.*
- Mije a könyvtárnak a katalógus, miért fontos?
- *V.: Iránytűje, erről lehet leolvasni mindent egy könyvről.*
- Milyen információkat lehet leolvasni róla?
- *V.: Szerző, cím, terjedelem...stb... és azt is, hogy hol található a könyv.*
- Ezt honnét tudod?
- *V.: A bal felső sarokban látható számokból.*
- Eddig tehát a számok alapján összetartoznak ezek a könyvek, hiszen minden cédulán szerepel ugyanaz a kezdőszám (3,5,7,9), de a többi része eltér. Az óra végére ki kell deríteni, hogy vajon miért.

2.3.4.4. Ráhangolódás

- Fordítsd meg a papírodat, és keresd ki azt a könyvet az asztról, amit kaptál.

- Vidd oda az asztalodhoz. Nézzétek meg ezeket, a könyveket. Azt is nézzétek meg, hogy milyen szám van a könyv első oldalára a bal felső sarokba írva.

Minden csapat kap egy-egy lapot, melyre rá kell vezetni a kikeresett adatokat.

- Vajon megegyezik-e a katalóguscédulán olvasható szám a könyvbe írottal?
- *V: Igen, ugyanaz.*
- Most már csak azt kell kitalálni, hogy vajon a számok mit jelenthetnek.

A lapon:

- Soroljátok fel egymás alá a könyvekben talált raktári jeleket!
- Írásvetítőn: mutatok egy nagy ábrát is, hogy hol kell keresni az oldalon.
- Tedd félre az asztalon a papírt, és figyelj tovább!

2.3.4.5. Csoporthmunka

Rávezető játék

- Fordítsátok meg a papírokat, és írjátok le 1 perc alatt minél több foglalkozásnevet!
- Rövid ellenőrzés, a legtöbbet összegyűjtő csapatot megdicsérik.
- Minden asztal kap egy sárga borítékot, melyben papírdarabokon foglalkozásneveket találtok. A zöld borítékban pedig a hozzájuk tartozó tudományterületeket, azaz azt keressük, hogy ahhoz, hogy azt a foglalkozást űzhesse valaki, mit kell tanulnia az egyetemen, illetve milyen típusú könyvtárba kell járnia.
- Borítsátok ki a borítékokat, és párosítsátok össze őket! A mellékletben olvashatók a szókétyák.
- Ellenőzés: Gyors felsorolás.

Az ETO felépítése

- A következőkben azokat a tudományterületeket próbáljátok meg különválasztani, melyek:
  - 3-as csapat: emberekkel, a társadalommal kapcsolatos foglalkozások, illetve területek.
  - 5-ös csapat: a természettel kapcsolatosak
  - 7-es csapat: művészetekkel kapcsolatosak
  - 9-es csapat: Földünkkel, és múltunkkal kapcsolatosak

- Minden asztal kap egy – egy körcikket (3,5,7,9), majd erre a körcikkre kell beragasztani az odaillőket!
- Ellenőrzés:
  - A táblán lévő nagy kartonra ragasszátok fel az egyes körcikkeket, és nevezzük is el őket!
  - Felragasztom a szókétyákat és a körcikkeket is a helyükre, majd odaillesztem a főosztály nevét is.
    - **3: Társadalomtudományok**
    - **5: Természettudományok**
    - **7: Művészetek**
    - **9: Földrajz és történelem**
- Milyen számok maradtak ki, a felsorolásból?
- *V.: 4. főosztály maradt ki, a 4-es üres.*
- **Vajon mi maradhatott még ki? Látjátok, hogy még vannak üres részek...**
- Nézzétek meg ezeket a könyveket, vajon milyen közös témában íródtak? (A mellékletben olvashatók.)
- Írásvetítón a következő szavakat látják
KERESZTÉNYSÉG, ISZLÁM, BUDDHIZMUS, ISTEN, BUDDHA, DZSÁMI
- Mi köti össze ezeket a szavakat?
- *V.: Vallás, mitológia, keresztény vallás, ez a 2-es főosztály.*
- Írásvetítón a következő szavakat látják:
ORVOSTUDOMÁNY, HADITECHNIKA, ÉPÍTŐIPAR, JÁRMŰTECHNIKA
- Vajon itt mi lehet az összetartó kapocs?
- Miért állhatnak együtt? Itt nem elméletről van szó, hanem gyakorlati tudásról, azaz annak a bizonyos területnek az alkalmazásáról.
- *V.: Alkalmazott tudományok, ez a 6-os főosztály.*
- Kimaradt még a **8-as**...

- Írásvetítőn a következő szavak állnak:

EGYES NYELVEK IRODALMA, NYELVÉSZET, IRODALMI MŰFAJOK

- Ez a nyelv-és irodalomtudomány osztálya.
- Milyen tudományterületek lehetnek azok, melyek az ember létezésével, illetve lelkével foglalkoznak?

- Írásvetítőn:

ÉLETFILOZÓFIA, BOLDOGSÁG, AGY, ÉRTELEM, TANULÁS, TEST ÉS LÉLEK

- V.: *Pszichológia, filozófia, erkölcsstan*
- Ez a főszak az **1-es**.
- Kimaradt a **0**, ahová vajon milyen művek tartoznak?
- Minek neveznéd el azt a szakot, ahová mindenből teszünk egy kicsit?
- Milyen műveltségének kellene lennie minden embernek?
- V.: *Általános*.
- Az „Általános művek”, melyekben minden tudományterületből van valamennyi.
- Milyen típusú könyvek tartoznak ide?
- V.: *Lexikonok, enciklopédiák, szótárak, a 0-ás főszak*

- Írásvetítőn:

ENCIKLOPÉDIÁK, LEXIKONOK, SZÓTÁRAK, ÍRÁSTÖRTÉNET

- A körcikkek megfelelő részeit folyamatosan, együtt töltjük ki.
- A következőkben visszatekintünk a kis asztalra, ahol még maradtak könyvek..
- Milyen könyvek maradtak ki és miért?
- V.: *A szépirodalmi könyvek*.
- A szépirodalmi könyvekre is használjuk az ETO-t?
- V.: *Nem*.
- Miért nem?
- V.: *Azért, mert ott csak a betűrend számít*.
- Számít-e a betűrend a szakkönyveknél is?

- *V.: Igen, hiszen szakon belül betűrendben találhatjuk meg a könyveket.*
- Akkor tegyük mi is betűrendbe a könyveinket!
- Egy-egy asztal sorba rakja a könyveit, és úgy visszateszük az asztalra egymás után.
- A szépirodalmi könyveket külön tesszük.

2.4. Összefoglalás, gyakorlás

- Térjünk vissza kicsit a „Mi micsoda” könyvekhez! Játsszunk egy kicsit megint velük!
- Próbáljuk meg mi megmondani, illetve megmutatni a könyv helyét a könyvtárban.
- Pl.: Az építészet - 7-es
- Megoldásként kinyitjuk a könyvet, és pontosítjuk, hogy az építészet a 720-ban van.
- Segítségül használhatják a körcikket, meg kell mondani, hogy melyik főszakba tartozik az a könyv, amelyikre rámutatok.

3. Az óra szakmai összegzése

3.1. A kerületi kollégák körében

A téma aktualitását jól mutatja, hogy a munkacsoport tagjain felül a kerületben dolgozó könyvtáros kollégák többsége is megnézte az órát. Az óra után megbeszélést tartottunk, elemeztük a látottakat. Igazán jó ötletek születtek! A sokszorosított feladatokat a többi kolléga kézhez kapta, saját iskolájában a későbbiekben hasznosítani tudta.

Többen említették, hogy mennyire jónak találták az óra eleji motivációt. A „rend” szót kellőképpen körbejártuk, a gyerekek általános műveltségére hagyatkoztunk. A Francia Enciklopédia, mint elsőként megjelent enciklopédia bemutatása már önmagában is érdekes. Ezen keresztül érezkelni lehet a tudás ugrásszerű növekedését is, hiszen napról-napra bővül az ismeretanyag, amivel rendelkezünk. Érdekes tapasztalat, hogy azok az összetett területek, foglalkozások, melyek a ma embere számára mindennapossá váltak (politika, szociológia stb.), mennyire természetesek a diákok számára. Ismerték, tudtak róluk beszélni, tisztában voltak tartalmukkal.

A tanártársak megfogalmazták azt is, mennyivel érdekesebb volt az óra úgy, hogy a tanulók maguk alakíthatták, „rakhatták össze” a nagy ETO kört. Ötletesnek találták, hogy minden asztal kapott egy-egy körcikket, ezzel mintegy felosztva az egész ETO-t.

Megállapítottuk, hogy a gyerekek kellő motivációval szívesen beszélnek arról, hogy mit olvasnak. Fontos az is, hogy olyan könyvekkel dolgozzunk, melyek a gyerekek számára érdekesek, figyelemfelkeltők.

Külön örültek a kollégák annak, hogy a „Mi micsoda” könyvek felhasználása mekkora segítség a megértéshez, hiszen azt minden gyerek tudja, hogy ezek a kiadványok milyen sok témában olvashatók.

A könyvek kiválasztásánál szándékosan került a könyvkupacba szépirodalmi könyv. Sikeresen észre is vették, hogy ezek nem tartoznak a szakirodalmi könyvek közé.

A szókártványon olvasható szavak alkalmasak arra, hogy általuk jobban megismerjük a gyerekeket, mivel ezek egy-egy tudományterület kulcsszavait, de legalábbis szorosan hozzá kapcsolódó elemeit tartalmazzák. Hasznosnak találták a kollégák azt is, hogy „katalóguscédulákat” kaptak kézhez a gyerekek. Egyrészt fel kellett ismerni, hogy mi is az. Másrészt, mivel egy ilyen „papírka” egy könyvről mindent információt tartalmaz, azt is le tudja olvasni róla, hogy melyik szakba tartozik. Talán a legtöbben azt fogalmazták meg, hogy mennyire logikusan épült fel az óra, de a siker kulcsa nem abban rejlik, hogy mi, könyvtárostanárok érthetőnek találtuk, hanem, hogy a tanulók is. Az óra összeállításánál nagyon fontos szempont volt, hogy minden egymásból következzen, és főként az, hogy legyen kapcsolat a megtanításra váró anyag, és a gyerekek intuíciója között.

Néhány kollégának a megbeszélésen túl is kíváncsi voltam a véleményére⁵. A továbbiakban is szeretnék folytatni ezt a munkát, mert mi magunk is nagyon hasznosnak találtuk. Örömmel töltött el minket, hogy ilyen jól tudtunk együtt dolgozni, ezzel a közösségépítő szerepet is megerősítve. A partnerség építése a jövőben is kiemelt szerepet kell, hogy kapjon, különösen, mikor hasonlóan nehéz pedagógiai problémák megoldása vár ránk. A kerületi együttműködés, egymás munkájának áttekintése és segítése előreviszi, megújítja, innoválja a könyvtárostanári munkát.

3.2. Visszajelzések, kérdőívek

A gyerekek körében végeztem egy kis felmérést⁶ arra vonatkozóan, hogy mi a véleményük az óráról, mennyit tudnak hasznosítani belőle. Elmondásuk szerint hasznos volt. Elmondták, hogy érdekes volt számukra, és azóta jobban értik, hogy mit hol kell megtalálni a könyvtárban. A célt tehát elértük.

Az óra sikerének egyik kulcsa, hogy igyekeztem kerülni a szimpla tanári közlést. Építettem a gyerekek aktivitására, és ezt használtam kiindulópontnak.

---

⁵ Lásd: 8.6. Szakmai visszajelzések

⁶ Lásd: 8.7. Diákok visszajelzései

4. Mellékletek

4.1. Bibliográfia

4.1.1. Elektronikus dokumentumok

<http://www.rubik.blog.hu> – 2009 március

<http://kalvariakt.klog.hu> – 2009 március

4.1.2. Folyóirat, könyv, kézirat

Könyvtári Világnap, In: Budai Polgár: XVI.évf. 23.szám.

Százdi Antal: Szakmai fejlesztés az iskolában, In: Új Pedagógiai szemle 1999/06.

Magyar Pedagógia :102. évf. 4. szám 491–515. (2002)

Ilyés Renáta - Melykóné Tózsér Judit: Könyvtárhasználati feladatok: Módszertani segédanyag és óravázlatok hagyományos és elektronikus források használatához.- Budapest: 2008

Csik Ferenc Általános Iskola és Gimnázium Pedagógiai Programja

4.2. Felhasznált irodalom

- **Általános művek:**
Nagy Francia Enciklopédia
- **Filozófia, pszichológia, erkölcs**
Lendvai L. Ferenc: Filozófiai Vademecum
Pszichológiai lexikon/ford. Balázs István.- Budapest: Magyar Könyvklub, 2002
- **Vallástudományok:**
„Vallások világa” című sorozat kötetei:
A katolicizmus
A hinduizmus
Az iszlám
A szikhizmus
A zen buddhizmus
A judaizmus
Szent Biblia
Hamilton, Edith: Görög és római mitológia.- Budapest: Holnap Kiadó, cop.1992
- **Társadalomtudományok:**
Divatlexikon/ Wisniewski, Claudia.-Budapest: Athenaeum 2000, 2001
Elfeledett mesterségek/ Seymour, John.-Budapest: Cser K.,2005.
1111 találós kérdés/vál. Varga Ferencné.- Budapest: Anno, 1998
Háborúk lexikona/Weiszár Attila.- Budapest: Athenaeum 2000, 2004.

Lelked maradjon hófehér/Vasvári Zoltán.- Pápa: Deák, 2001.

▪ **Természettudományok:**

Albert Einstein és a felfújható világegyetem/ Goldsmith, Mike.- Budapest: Egmont-Hungary, 2003.

Ásványok enciklopédiája: a Föld több mint 600 ásványának leírása/ Korbel, Petr, Novák, Milan.- Budapest: Ventus Libro, cop.2006

Biológia képes szótár/ Stockley, Corinne.- Szeged: Novum, cop.2002.

Emlősök/ -Jane, Amy és Morris, Pat.-Budapest: Cser K.,2006.

Körforgás a természetben/Kiss Bitay Éva.- Budapest: Tengerszem, 2004.

▪ **Művészetek:**

Európai festészet: a kezdetektől a 20. század elejéig/ Roberto Carvalho de Magalhaes.- Budapest: Kossuth, vop.2006

Építészet/ Stephenson, Veil.- Budapest: M. Kvklub, 2003

A fotózás kézikönyve/szerk. McWhinnie, Ailsa.- Pécs: Alexandra, 2005

50 híres filmrendező: a filmművészet legnagyobb mesterei/ Schröder, Nicolaus.- Pécs: Alexandra, 2004

Zenés testedzés/ Lawrence, Debbie.- Debrecen: Gold Book, [2004]

▪ **Történelem, földrajz, életrajz:**

A Föld nevű bolygó/ford. Both Előd.- Kaposvár: Holló és Társa, 1995

Magyar történelmi városok/Balázs Imre.- Budapest: M.Kvklub, 2001

Mátyás és a Hunyadiak/Mattenheim Gréta.- Budapest: Liliput, [2008]

Róma: az ókor leghatalmasabb birodalma/ McCarty, Nick.- Budapest: Egmont-Hungary, 2005

A világ legszebb várai és kastélyai/ Guadalupi, Gianni, Reina, Gabriele.- Budapest: Gabo Kiadó, cop.2005

Egyéb könyvek:

▪ Feladatmegoldáshoz:

Spencer, Kagan: Kooperatív tanulás.- Budapest: Önkornet, 2001

▪ Kis könyv, mely sok hasznos ismeret tartalmaz:

Jelek és szimbólumok.- Budapest: Trivium Kiadó, cop.2005

▪ Kis alakú könyv szemléltetéséhez:

Emberek a világűrben

▪ Nagy alakú könyv szemléltetéséhez:

Mátyás – Graduale.- Budapest: Kossuth K., cop.2007

▪ Térkép, mint dokumentum:

A magyar államcímer története.- Budapest: Stiefel, 2002

▪ Interaktív könyv bemutatására:

Időjárás és égbolt/ ford. Cseh Károly.- Budapest: M&C Kft., cop.2000

▪ Szépirodalmi könyvek:

Az ezeregy éjszaka meséi.- Budapest: Urbis Könyvkiadó, 2001

A kiskalácsai királyság/Nagy Bandó András.- Budapest: Szamárfül Kiadó, cop.2008

Nagy Gáspár: Sárfehér.- Budapest: Nap Kiadó, cop.2007

Szabó Magda: Bárány Boldizsár-Sziget-kék-Tündér Lala.- Budapest.- Európa: 2003

Szerb Antal: VII.Olivér.- Budapest: Magvető, cop.1943

„Mi micsoda” sorozat egyes kötetei:

A Biblia: Az Ótestamentum (220)
 A demokrácia (321)
 Hangszerek (780: 681)
 Fák (581)
 A Hold (520)
 Az emberi test (612)
 Az ősi Kína (951:930)
 Otthonunk, Magyarország (908)
 Papagájok (592)
 Zászlók és lobogók (929)

Az időjárás (551)
 Építészet (720)
 Orvoslás (610)
 Hegységek (550)
 Óceánkutatás (550)
 Hidak és alagutak (624)
 A pénz (336)
 Fényképezés (770)
 A középkor (930)
 Autók (629)

4.3. Felhasznált eszközök

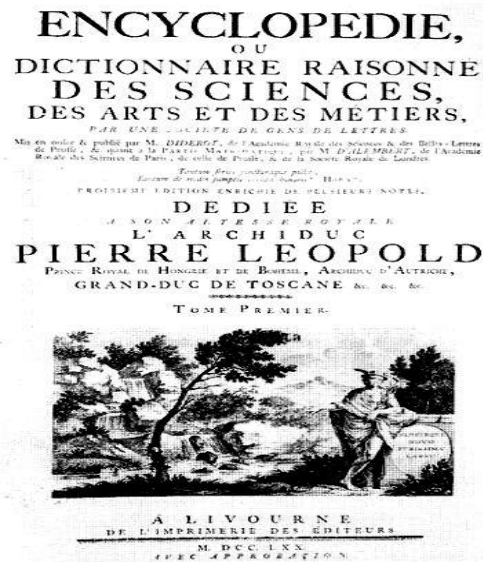
- Írásvetítő, könyvek, fóliák, ragacs, kartonlap, színes papírok, színes borítékok, A/4-es lapok
- Szókartyák:

Társadalomtudományok	Természettudományok	Művészet	Földrajz és történelem
etnológus	fizikus	építész	történész
néprajz (etnográfia)	fizika tudománya	építészet tudománya	történettudomány
pedagógus	kémikus	szobrász	földrajz tanár
bölcsészeti- tudomány	kémia tudománya	iparművészet (szobrászat)	földrajztudomány
könyvtárostanárnő	biológus	festő	Afrika-kutató
könyvtár- pedagógia	biológia tudománya	iparművészet (festészet)	Afrika földrajza
jogász	meteorológus	fotóművész	helytörténet-kutató
jogtudomány	meteorológia	fényképezés tudománya	honismeret
szociológus	zoológus	karmester	Petőfi-kutató
szociológia	zoológia (állattan)	zenetudomány	életrajz
politikus	botanikus	rendező	
politika- tudomány	botanika (növénytan)	filmművészet	
		edző	
		sporttudomány	

KERESZTÉNYSÉG	EGYES NYELVEK IRODALMA	ORVOSTUDOMÁNY
ISZLÁM	NYELVÉSZET	HADITECHNIKA
BUDDHIZMUS	IRODALMI MŰFAJOK	ÉPÍTŐIPAR
ISTEN		JÁRMŰTECHNIKA
BUDDHA		
DZSÁMI		
LÉLEK	ENCIKLOPÉDIÁK	ÉLETFILOZÓFIA
GYERMEKKOR	LEXIKONOK	BOLDOGSÁG
FREUD	SZÓTÁRAK	AGY
PSZCHIÁTER	ÍRÁSTÖRTÉNET	ÉRTELEM
		TANULÁS
		TEST ÉS LÉLEK

Denis Diderot és Jean Le Rand D'Alambert

A Francia Enciklopédia 1770-es kiadásának címlapja

Fólia 1.

A Nagy Francia Enciklopédia

- **A 18. század legnagyobb tudományos vállalkozása.**
- **35 kötet, 1751-1780 között jelent meg.**
- **150 munkatárs**
- **Az udvari nemesség és az egyház nem nézte jó szemmel, kezdetben többször be is tiltották az előkészületeket...**
- **Komoly szellemi vonatkozás, saját papírgyár, nyomda, terjesztőhálózat jött létre.**
- **Ezernél több címszó (tudományok, művészetek, ipar stb. területek).**
- **A korszak szinte minden fontos tudásanyagára kiterjedt!**

- „...az emberi tudás osztályozását úgy végezte el, hogy a különböző tudásterületeket egy-egy emberi képességhez rendelte hozzá.”

Pl.: tudományok - „értelem”

történelem - „emlékezet”

irodalom, művészetek - „képzelőerő”

„Merj tudni!” „A világ megismerhető!”

A felvilágosodás jelmondatai ezek, manapság egyre aktuálisabbá válnak...

Fólia 2.